

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 84/20
Luksemburg, 9 lipca 2020 r.

Wyrok w sprawie C-297/19
Naturschutzbund Deutschland – Landesverband Schleswig-Holstein e.V /
Kreis Nordfriesland

Osoby prawne prawa publicznego mogą być odpowiedzialne za szkody wyrządzone środowisku naturalnemu spowodowane działalnością wykonywaną w interesie publicznym na podstawie ustawowego przekazania zadań, taką jak eksploatacja stacji pomp w celu odwadniania obszarów rolnych

W latach 2006–2009 położona w zachodniej części kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn (Niemcy) część półwyspu Eiderstedt, została zaklasyfikowana jako „obszar ochrony”, w szczególności ze względu na obecność rybitwy czarnej, chronionego ptaka wodnego. Zgodnie z planem zarządzania obszar ochrony tego gatunku jest nadal w przeważającej mierze wykorzystywany w tradycyjny sposób jako duży obszar użytków zielonych. Półwysep Eiderstedt wymaga odwadniania dla celów osadniczych i rolniczych. W tym celu Deich- und Hauptsielverband Eiderstedt, stowarzyszenie wodno-gruntowe utworzone w formie jednoosobowej osoby prawnej prawa publicznego, eksploatuje stację pomp, która odwadnia cały obszar zarządzany przez to stowarzyszenie. Owo przepompowywanie, które skutkuje obniżeniem poziomu wód, należy do jego zadania utrzymywania wód powierzchniowych powierzonego mu przez ustawę jako obowiązek publicznoprawny.

Uznawszy, że poprzez eksploatację owej stacji pomp Deich- und Hauptsielverband Eiderstedt wyrządził z negatywnym skutkiem dla rybitwy czarnej szkody środowisku naturalnemu, Naturschutzbund Deutschland – Landesverband Schleswig-Holstein (stowarzyszenie ochrony środowiska) złożyło do powiatu Nordfriesland (Niemcy) wniosek o zastosowanie środków dotyczących ograniczenia tych szkód i zaradzenia im, który to wniosek został oddalony. Na poparcie swojego wniosku stowarzyszenie to powołało się na prawo niemieckie przyjęte w celu transpozycji dyrektywy 2004/35 o odpowiedzialności za szkody wyrządzone środowisku naturalnemu¹. Dyrektywa ta ustanawia ramy odpowiedzialności za szkody w środowisku naturalnym w celu zapobiegania i zaradzania w szczególności szkodom spowodowanym przez działalność zawodową naturalnym gatunkom i siedliskom, o których mowa w szczególności w dyrektywach siedliskowej² i ptasiej³.

Załącznik I akapit trzeci tiret drugie **dyrektywy 2004/35** pozwala jednak **państwom członkowskim na ustanowienie zwolnienia z odpowiedzialności na rzecz właścicieli i podmiotów gospodarczych, jeżeli szkody wyrządzone naturalnym gatunkom i siedliskom wynikają z „normalnego zarządzania” odnośnym siedliskiem. Niemcy skorzystały z tego uprawnienia.**

W tym kontekście Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny, Niemcy) rozpoznający skargę na odmowę uznania wniosku Naturschutzbund Deutschland - Landesverband Schleswig-Holstein, skierował do Trybunał Sprawiedliwości pytania o to, czy i na jakich warunkach

¹ Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.U. 2004, L 143, s. 56).

² Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. 1992, L 206, s. 7, tzw. dyrektywa siedliskowa).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. 2010, L 20, s. 7, tzw. dyrektywa ptasia).

działalność taką, jak eksploatacja stacji pomp w celu odwadniania powierzchni rolnej, można uznać za należącą do „normalnego zarządzania siedliskiem” w rozumieniu dyrektywy 2004/35. Sąd krajowy zwrócił się do Trybunału o wyjaśnienie, czy taką działalność można na tej podstawie, iż jest ona wykonywana w interesie publicznym na podstawie ustawowego przekazania zadań, uznać za „działalność zawodową” w rozumieniu dyrektywy 2004/35.

W wyroku z dnia 9 lipca 2020 r. Trybunał zauważył, że **pojęcie „normalnego zarządzania” powinno być interpretowane jako obejmujące każdy środek pozwalający na prawidłowe administrowanie obszarami występowania chronionych naturalnych gatunków lub siedlisk lub na ich organizację, w szczególności zgodnie z powszechnie przyjętymi praktykami rolniczymi.**

W tym względzie Trybunał wyjaśnił, że **zarządzanie obszarem występowania chronionych naturalnych gatunków i siedlisk w rozumieniu dyrektyw siedliskowej i ptasiej tylko wtedy może zostać uznane za „normalne”, jeżeli wykonywane jest w poszanowaniu celów i obowiązków ustanowionych w tych dyrektywach, a w szczególności ogółu środków zarządzania przyjętych przez państwa członkowskie na podstawie wspomnianych dyrektyw, takich jak ujęte w kartotekach siedlisk i w dokumentach założeniowych, o których mowa w akapicie trzecim tiret drugie załącznika I do dyrektywy 2004/35.** W tych okolicznościach Trybunał orzekł, że **normalne zarządzanie siedliskiem może w szczególności obejmować działalność rolniczą prowadzoną na danym obszarze, w tym nieodzowną działalność uzupełniającą, jak nawadnianie i odwadnianie, a tym samym eksploatację stacji pomp.**

Trybunał wyjaśnił ponadto, że sąd dokonujący oceny normalnego charakteru danego środka zarządzania może, jeżeli dokumenty zarządzania siedliskiem nie zawierają wystarczających wskazówek, ocenić te dokumenty w świetle celów i obowiązków ustanowionych w dyrektywach siedliskowej i ptasiej oraz z pomocą przepisów prawa wewnętrznego przyjętych w celu transpozycji tych dyrektyw, lub w ich braku, z pomocą przepisów prawa wewnętrznego zgodnych z duchem i celem tych dyrektyw.

Dodatkowo Trybunał przypomniał, że zgodnie z akapitem trzecim tiret drugie załącznika I do dyrektywy 2004/35 normalne zarządzanie siedliskiem może wynikać również z uprzedniej praktyki stosowanej przez właścicieli lub podmioty gospodarcze. Trybunał orzekł, że zasada ta obejmuje środki zarządzania, które w chwili wystąpienia szkody były stosowane przez wystarczająco długi okres i są powszechnie uznane i utrwalone, aby mogły zostać uznane za zwyczajowe dla danego siedliska, z zastrzeżeniem jednak, iż owe środki nie podważają celów i obowiązków ustanowionych w dyrektywach siedliskowej i ptasiej.

Jeżeli chodzi o to, czy działalność wykonywana przez osobę prawną prawa publicznego w interesie publicznym na podstawie ustawowego przekazania zadań, taka jak eksploatacja stacji pomp w celu odwadniania powierzchni rolniczych, może stanowić „działalność zawodową” w rozumieniu dyrektywy 2004/35, Trybunał potwierdził, że wyrażenie to obejmuje wszystkie rodzaje działalności wykonywane w ramach działalności zawodowej, w przeciwieństwie do działalności o charakterze czysto osobistym lub domowym, niezależnie od tego, czy działalność ta pozostaje w związku z rynkiem lub ma konkurencyjny charakter.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793